

Näringslivets skolforum:

Konkreta lösningar på läskrisen

Linda Fälth (Linnéuniversitetet)

Marie Åkerlund (Språka Lund)

Ingrid Thulin Olander (Språka Lund)

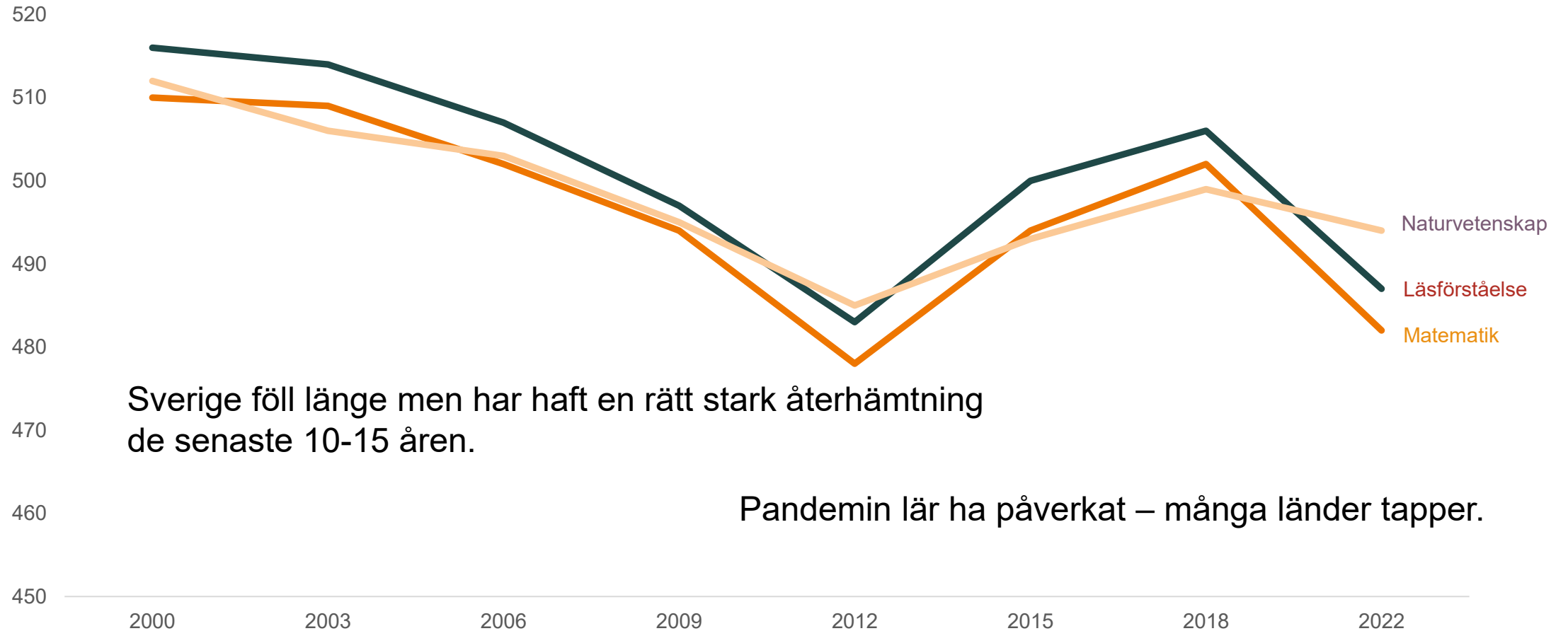
8 oktober 2025

**Näringslivets
skolforum**
SWEDISH ENTERPRISE SCHOOL FORUM

Svenska elevers kunskapsresultat

PISA 2000-2022

”

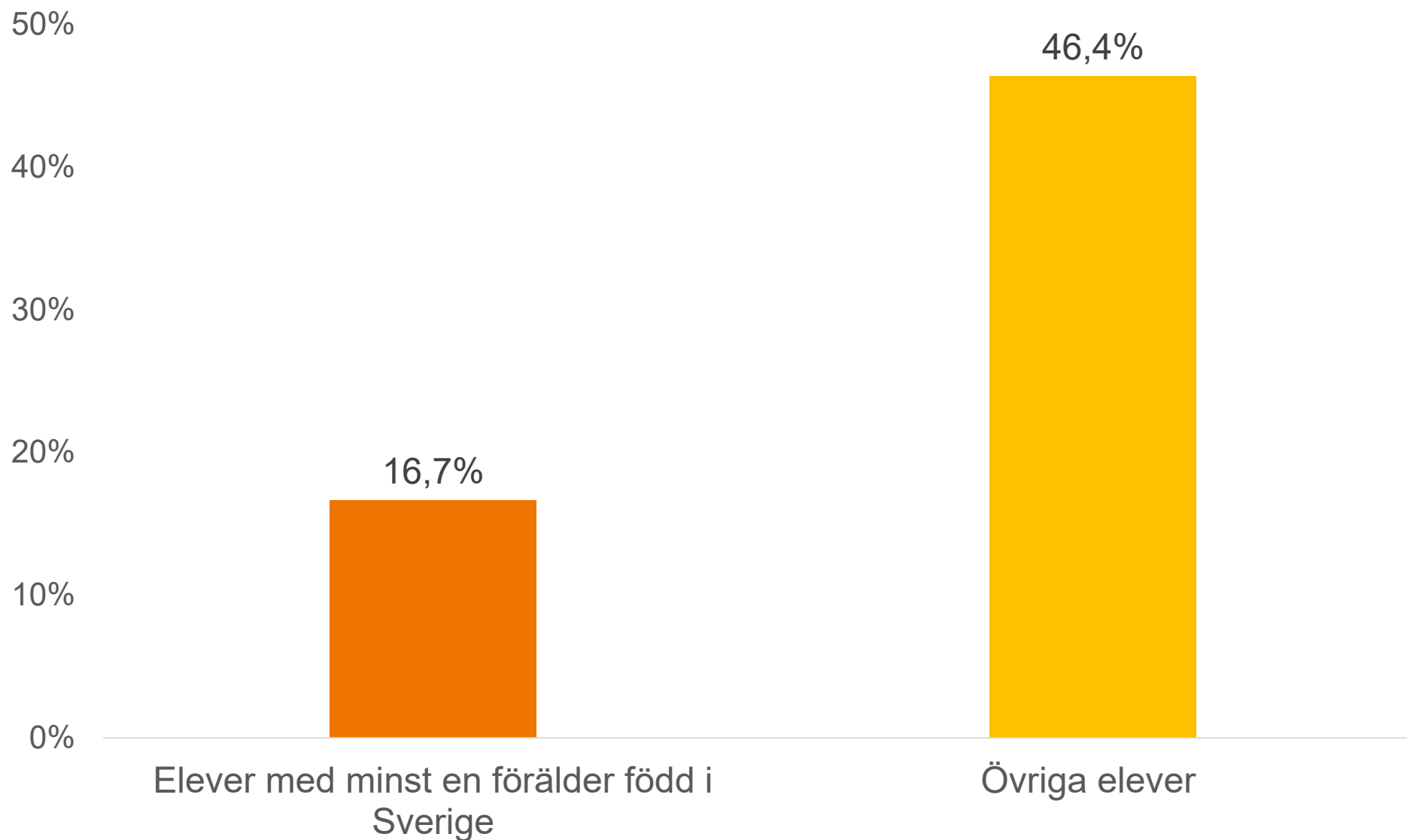
**15-25 procent av eleverna
idag inte når den läsförmåga
som krävs för mellanstadiet!**

**Näringslivets
skolforum**
SWEDISH ENTERPRISE SCHOOL FORUM

Andelen lågpresterande elever i PISA 2022

(urval av 15-åriga elever i Sverige)

Fördjupning kring läskrisen (främst på lågstadiet)

HUR SVENSK SKOLA MISSAR ELEVER SOM INTE LÄR SIG LÄSA

Hur svensk skola missar elever som inte lär sig läsa

- en granskning av bedömningsstöden i svenska

INGER FRIDOLFFSSON

SÅ LÖSER VI LÄSKRISEN PÅ LÅGSTADIET

Så löser vi läskrisen på lågstadiet

LINDA FÄLTH
ANNA EVA HALLIN

EN F-3-LÄRARUTBILDNING PÅ VETENSKAPLIG GRUND FÖR BÄTTRE TIDIG LÄS- OCH SKRIVUTVECKLING

En F-3-läroarutbildning på vetenskaplig grund för bättre tidig läs- och skrivutveckling

BETTY TÄRNING, ARON IHSE SEWARD
MAGNUS HAAKE & AGNETA GULZ

SÅ MINSKAR VI LÄSGAPET I SVENSK SKOLA. ETT ANDRASPRÅKSPERSPEKTIV PÅ LÄSKRISEN.

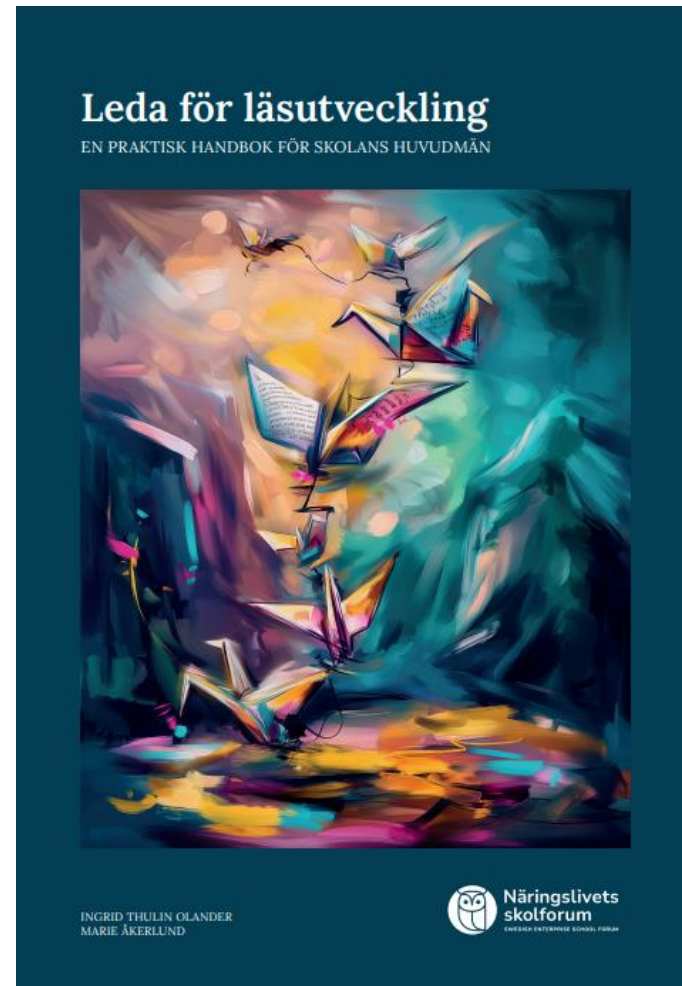
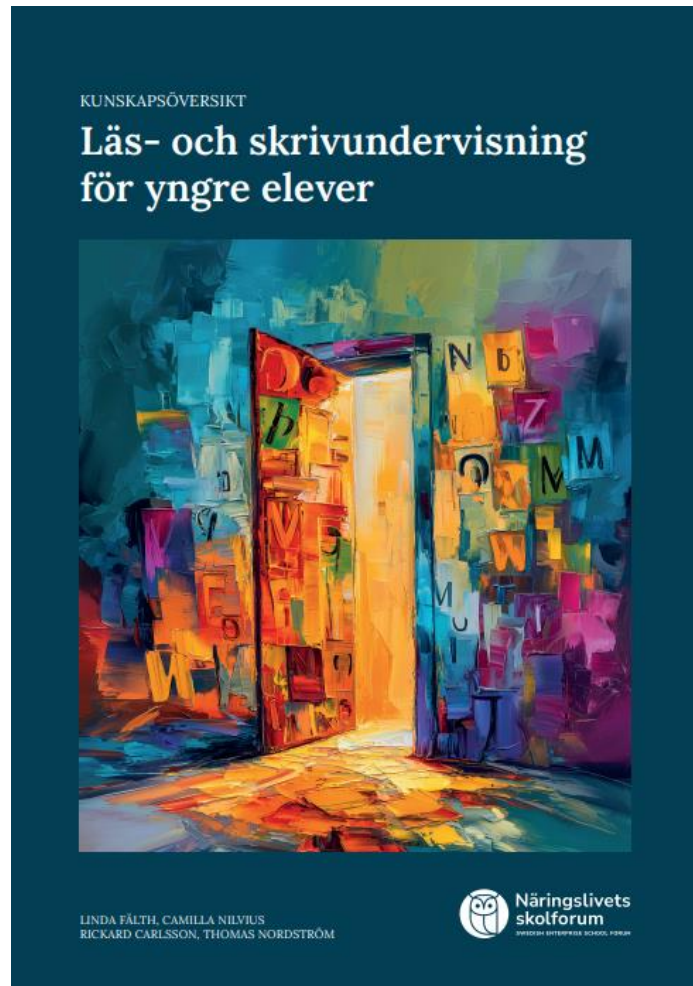
Så minskar vi läsgapet i svensk skola. Ett andraspråksperspektiv på läskrisen.

JOSEFIN NILSSON
KARIN PETTERSSON

Näringslivets skolforum
SWEDISH ENTERPRISE SCHOOL FORUM

Dagens bidrag

Kunskapsöversikt om läs- och skrivundervisning för yngre elever

Författare: Karin Taube, Ulf Fredriksson & Åke Olofsson

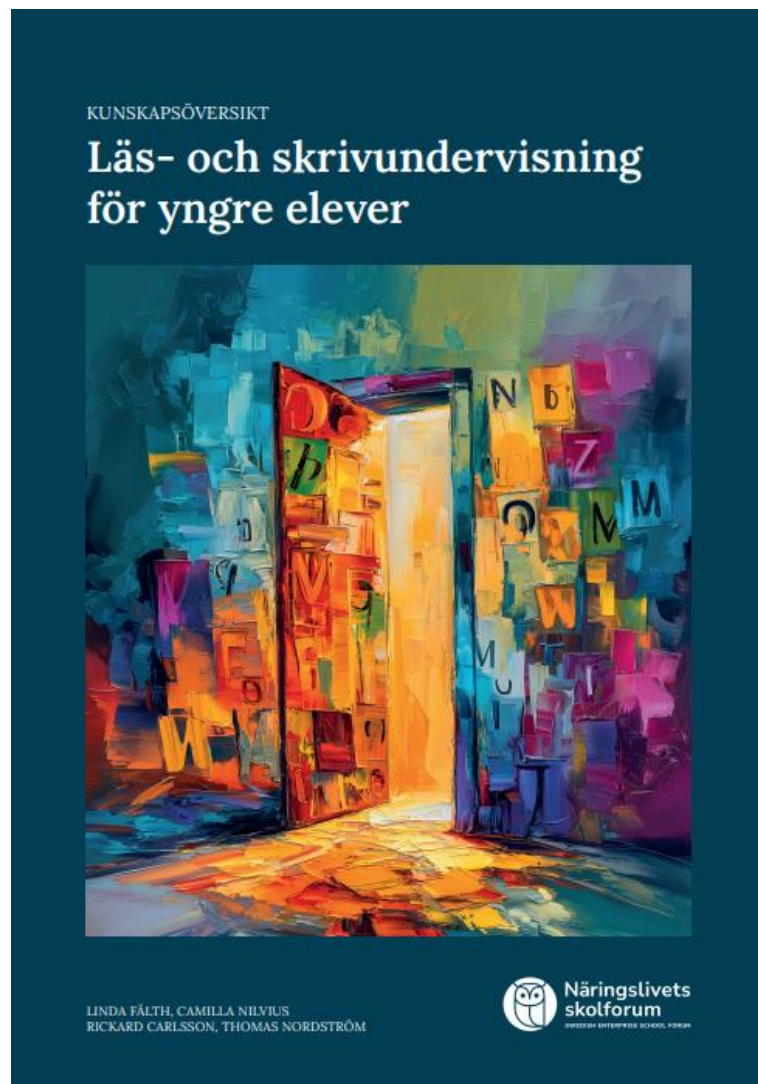
Utgivare: Vetenskapsrådet, 2015

Syfte: Kartlägga vetenskapligt stöd för metoder som förbättrar barns läs- och skrivutveckling (6-12 år).

Endast meta-analyser och systematiska översikter inkluderades
70 översikter analyserades.

Uppdaterad kunskapsöversikt (Fälth, Nilvius, Carlsson & Nordström, 2025)

Syfte: Att sammanställa resultat från systematiska översikter och meta-analyser om undervisning i läsning och skrivning i årskurs F–3.

Tidsperiod: 2014–2024

Inklusionskriterier: Fokus på undervisning i klassrummet i ämnet svenska/läsning/skrivning, empirisk grund, peer-reviewed

Databaser: ERIC, PsycInfo, Scopus

1 468 Abstract lästes

213 Fulltexter lästes

KUNSKAPSÖVERSIKT

Läs- och skrivundervisning för yngre elever

LINDA FÄLTH, CAMILLA NILVIUS
RICKARD CARLSSON, THOMAS NORDSTRÖM

Har ett helt eget avsnitt om **evidensbaserad undervisning**: förklarar begreppet, dess ursprung i medicin, hur det kan översättas till skolan och vad det innebär för lärarrollen.

**Näringslivets
skolforum**
SWEDISH ENTERPRISE SCHOOL FORUM

Skärpt kvalitetskraven: Endast systematiska översikter som passerar en ROBIS-granskning tas med.

Science of Reading: Ramverket används som teoretisk grund.

Steve Grahams modell och *Simple View of Writing* ger ram för skrivundervisning.

Guldgruva för lärare

Sid 33-36

Rekommendationer för läs- och skrivundervisningen under de första skolåren

**Näringslivets
skolforum**
SWEDISH ENTERPRISE SCHOOL FORUM

Bokstavskännedom

- Bokstavskännedom är förmågan att känna igen bokstäver och koppla till deras språkljud. Det omfattar:
 - Identifiering av bokstäver (visuell igenkänning).
 - Kunskap om bokstävers språkljud (fonem).
- Den är grunden för att lära sig läsa och skriva. Hjälper elever att:
 - Ljuda ihop ord.
 - Stava korrekt.
- Goda färdigheter i bokstavskännedom ger snabbare framsteg i läsning.

Tidig läsundervisning

- *Utveckla fonemisk medvetenhet:* Undervisning i att identifiera, artikulera, manipulera och kombinera språkljud förbättrar både avkodning och stavning.
- *Strukturerad ljudningsundervisning (phonics):* Systematisk och explicit undervisning i fonem–grafem-koppling.
- *Följ en tydlig progression:* Undervisningen bör gå från bokstavsljud till ord och vidare till meningar och texter, med många tillfällen till övning.
- *Kombinera avkodning med ordförståelse:* Läsutveckling stärks när tekniska färdigheter integreras med samtal om ord och innehåll.

Läsflyt

- *Automatisera ordavkodning:* Flyt i läsningen förutsätter säker, snabb och korrekt avkodning.
- *Läs tillsammans – modellera – läs högt.*
- *Använd meningsfulla texter:* Läsflyt tränas bäst i sammanhang – inte med lösryckta ord eller meningar.
- *Ge återkoppling:* Hjälp elever att bli medvetna om sin läsning genom respons på tempo, betoning och förståelse.

Läsförståelse

- Modellera undervisningen; *ställa frågor, sammanfatta, förutspå och klargöra oklarheter.*
- Stötta bakgrundskunskap: Systematiskt arbete med ordförråd och ämneskunskap förbättrar läsförståelsen.
- Samtala om texter: Elevaktiva textsamtal med fokus på innehåll, språk och tolkning är särskilt gynnsamt.
- Koppla läsning till skrivande: Att skriva om det man läser eller använda lässtrategier i skrivuppgifter fördjupar förståelsen.

Skrivundervisning

Explicit undervisning i skrivstrategier

- planering.
- revidering (innehåll och struktur).
- redigering (språk och form).

Stöd skrivprocessen

- genom modellering, samtal och exempel.

**Näringslivets
skolforum**
SWEDISH ENTERPRISE SCHOOL FORUM

Leda för läsutveckling

EN PRAKTISK HANDBOK FÖR SKOLANS HUVUDMÄN

INGRID THULIN OLANDER
MARIE ÅKERLUND

Näringslivets
skolförum
SWEDISH ENTERPRISE SCHOOL FORUM

Leda för läsutveckling

En praktisk handbok för skolans
huvudmän

Ingrid Thulin Olander
Marie Åkerlund

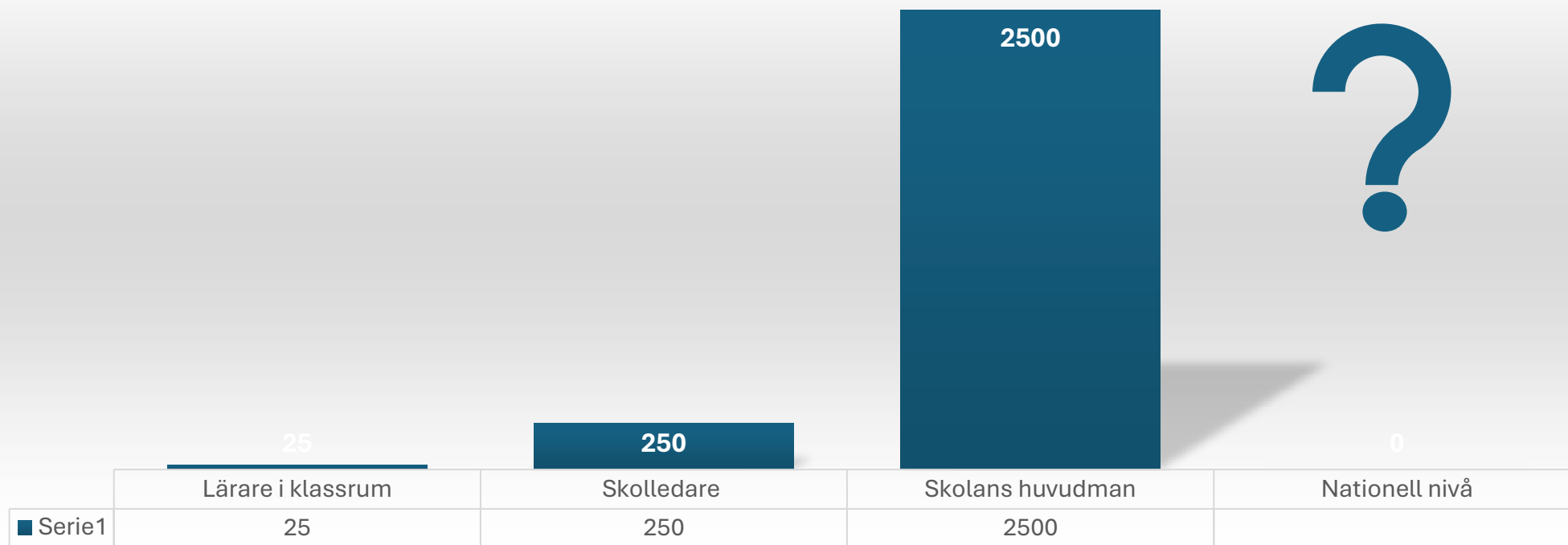
Varför behövs en handbok för skolans huvudmän?

Målet: 95 %
läsförmåga

Evidensbaserad
läsundervisning

Huvudmannens
ansvar är
avgörande

Andel elever som påverkas på olika nivåer

Sex nyckelområden som lyfter läsförståelsen

1. Ordinarie läsundervisning
2. Kartläggning
3. Stödinsatser
4. Beslut utifrån resultatanalys
5. Kompetensutveckling
6. Samarbete och samverkan

Stödinsatser

Kartläggning

Beslut utifrån
resultatanalys

Ordinarie läs-
undervisning

Samarbete
och
samverkan

Kompetens-
utveckling

Montgomery, P. och Hanlin, A. (2025) It's Possible!: A Leadership Plan for implementing Quality Reading Instruction and Ensuring Literacy for All.

Huvudmannens roll från styrning till resultat

1.

Prioritera
läsutveckling

2.

Skapa tydlig
målsättning och
riktning

3.

Ha kunskap om
Science of reading

4.

Stötta användning
av evidensbaserade
arbetssätt

5.

Följ upp effekterna
och stötta skolor

6.

Håll i över tid

Framgångsfaktorer
i *Språka Lund*

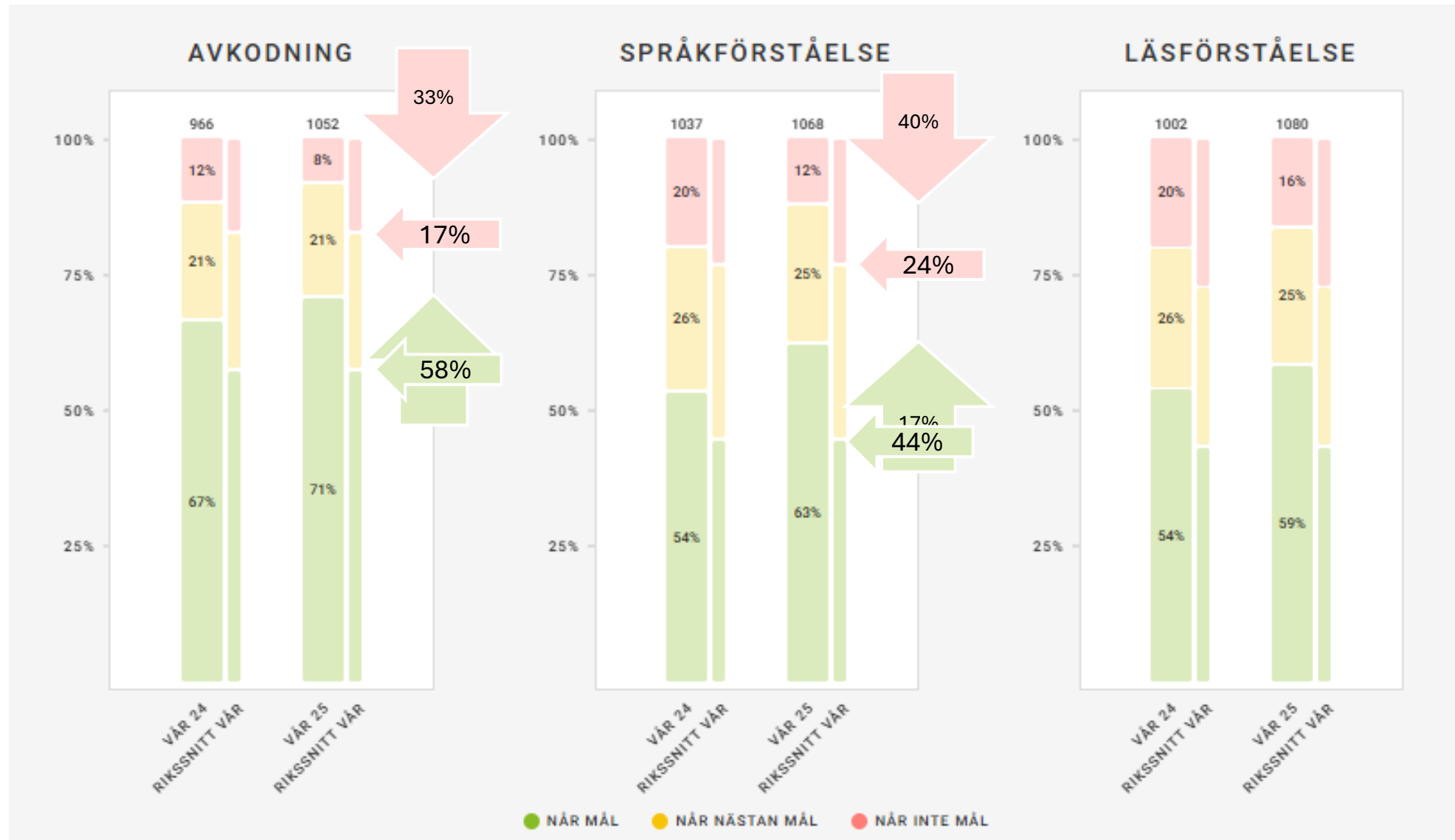
*Science of
reading* som
gemensam grund

1-16
årsperspektiv

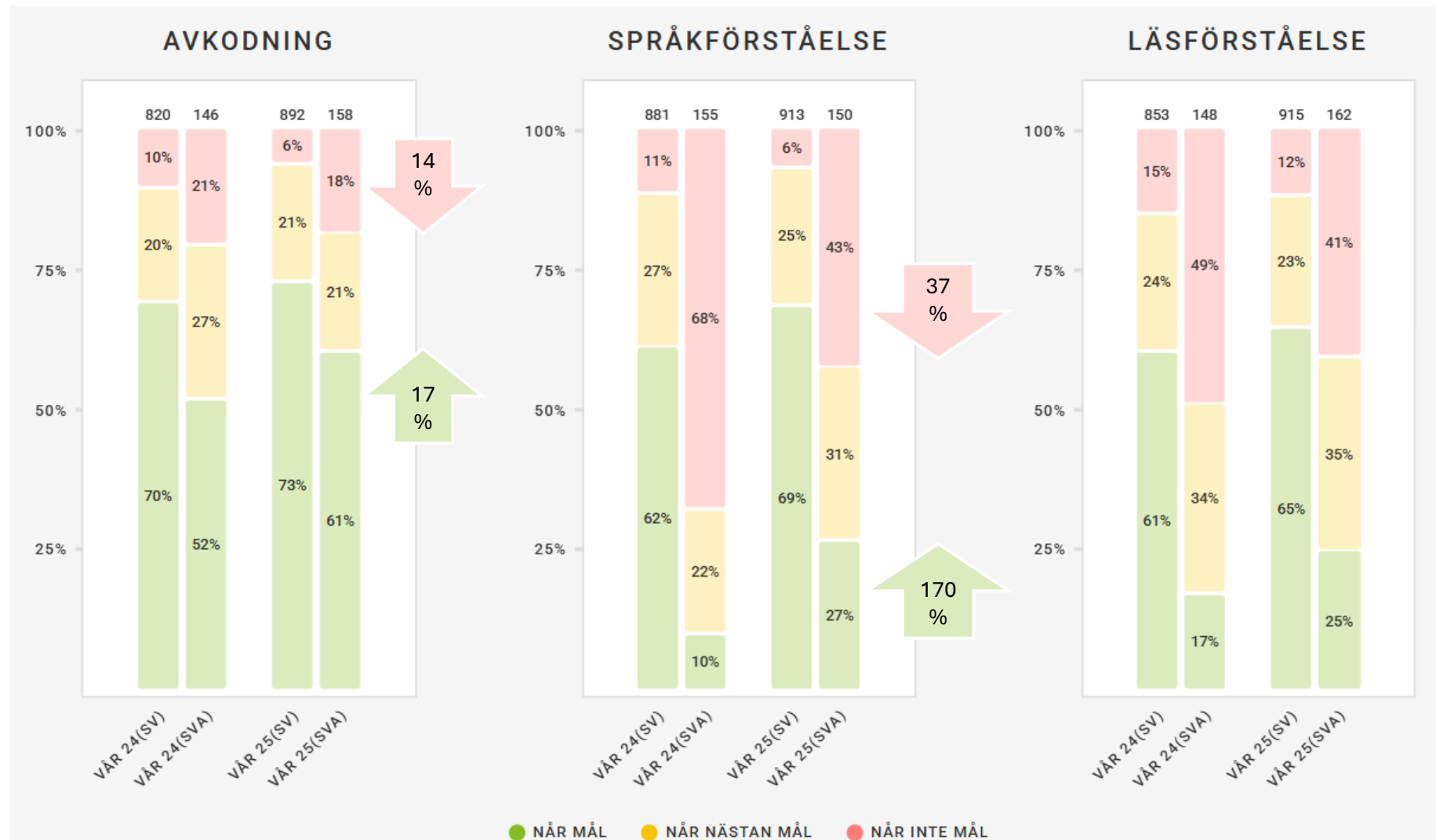
Systematisk
kartläggning med
LegiLexi

Språk-, läs- och
skrivutvecklare
på heltid

Språka Lund: Utveckling i läsförståelse

Elever med svenska som andraspråk åk 3

-
- Ledarskap gör skillnad
 - 95 % är möjligt
 - Strukturer, evidens, uppföljning och uthållighet

Näringslivets
skolforum

SWEDISH ENTERPRISE SCHOOL FORUM